

Стојан Добросављевић

Калимајдан

ДОСИЈЕ®

КАЛИМАЈДАН

ISBN 978-86-7738-069-4

9 788677 380694

КАЛИМАЈДАН

Стојан Добросављевић

Калимајдан

Београд
2007

Издавач
Досије

Рецензент
Дени Ст. Добросављевић

За издавача
Мирко Милићевић

Уредник
Душан Мрђеновић

Тираж
300 примерака

ISBN 978-86-7738-069-4

Припрема и штампа
Досије, Београд

© Стојан Добросављевић, 2007.

Сва права задржана. Дозвољено је да било који део ове књиге буде снимљен, емитован или репродукован на било који начин, укључујући, али не ограничавајући се на фотокопирање, фотографију, магнетни упис или било који други вид записа, без претходне дозволе Аутора.

ПОД ГОРЊИМ ГРАДОМ

Ушће

Реком с посланствима тајним деспоту силазе лађе,
не би ли савезом трајним успео мир да се нађе,
вечитим савезом вајним –
па да у луци са сјајним пољупцем усни безнађе
у доњем граду.

Врт

Градско ће поље обрасти дрвећем посебних врста;
старањем врховне власти, у крошње облика чврста
њихово грање ће расти
вођено високом страсти, крај вода у знаку крста
под горњим градом.

Извор

Расточен надвратни венац који се просуо косом
развратни бег многоженац ногом је згазио босом.
Опточен њим је студенац
на ком ће царев првенац табан да пошкропи росом
са горњег града.

Редут

Силне наређаше цигле подофицири бахати,
сити под клобуком – и гле, куцају кудрет сахати.
С перима војске су стигле
пре него што су све дигле у ваздух бичем махати
над градским пољем.

Кapiја

Житеље вароши српске страже не пуштају горе,
сем кад их дужности мрске доводе паши у дворе.
Ал ко ће да спута дрске
гамади које из трске навире читаво море
на градско поље.

Мунаре

Сечивом кривим у гуши као да крик му је срезан,
мујезин покрива уши над градом да учи језан.
С коца што маглине буши
жмурећи месечев њуши у паучину дим везан
на Акропољу.

Турбе

Генерал кашље и пуши с кључем у руци за кнеза.
Лелек му дрхти у души, звезданих пустоши језа.
Тепсију сад ће да сруши.
Туробан лежи у тмуши освајач Пелопонеза
на бојном пољу.

Царство

Најесен лишће ће пасти, па ће на тлу да се скруши,
шуштећи широм области поретка који се руши.
Ту ће да вене у сласти –
још мало може се красти живота који се суши
с цвећем у пољу.

Сужањ

Срце под стеном у зиду удара кришом где сига
капље и кваси апсиду белог брега од брига.
Не бој се, имај у виду
крвници сви ће да иду са пирга где чами Рига
под Акропољем.

Полијелеј

Над куршумима у колу витешке сабље се сјаје
и дижу се у куполу под којом војска се каје.
Оштрицу приносе голу,
под низом слика, на столу за жртву што живот даје
у горњем граду.

Помен

Чета војника се крсти у спомен лудоме Насти,
па им се подижу прсти на главе сјајне од масти,
и немо стоје у врсти.
Козица грмове брсти који ће после израсти
на градском пољу.

Светиња

Сен при густим чемпресима, крај степеништа ка мору
храм под јонским небесима, за праведнике у тору
сокровиште телесима,
појилиште чудесима на путу грешноме створу
ка горњем граду.

КРАЈ ВАКУФА

Кончана белина лана врх сахлих чатрња врви
куд је са западних страна провео министар први
ордију мртва султана.
Пада са брснатих грана презрели плод боје крви
по калдрми.

Коначна целина плана у ситне петље се мрви.
Пустим су жељама ткана пропала ткива без стрви.
На путу Сулејман хана
чипком ће коластом да на презрену тлу гмижу црви
по Сервији.

Рђу ломна дома куса на навученој обрви
с ђулом надамак усана...

Све док се студених дана ветар на стром не острви
па се завуче скрхана под плочу коју клин трви
у витке траве уткана
под муклом чесмом лутка на
лепом друму.

У СЕНЦИ

У лепи мајски дан

Шумски венац

Од праска светла у снопу
штити мекоћа шумарка
тишине које су варка
преплета крошњи у стропу.

Сва сила лишћа у склопу
узмаха гордих сред парка
лепрша док је Петрарка
очима прати у стопу.

Па вели: „Прноси с њеним
бешумним колутом славу
за риме расуте о том...”

Хлад му наткриљује главу
и чини свет обливеним
невероватном лепотом.

Морски венац

Далеке реке у склопу
белега гордог врх јарка,
понесте бедем где Парка
шапће пред пад у синкопу!

Храм девичански, метопу,
роне беласања жарка,
а с шкољке спира се јарка
румен у плашт за Атропу.

Дубоке воде, у ваш ће
бездан потонути нада –
океан светла у тмину.

Прамен низ прса вам пада
и с шумним колутом пашће
у недохватну дубину.

Речни венац

Душа у раскоши доста
трне док цијуком кошен
град се распростире рошен
прахом у подножја проста.

А над зеленилом оста
дим куда трошен и трошен
живот је шинама ношен
ноћним крај лукова моста.

Раскошна душо, стала си
дуги где сежу таласи,
где се с маглинама среће

прамењем обасут гребен
где ће твој прах камо среће
вечно да буде погребен.

ЗНАМЕЊА СОНЕТА

Када испред твојих очију комета
Заколута око окомитих оса
Неизмерно благо расипа се ко са
Анђелских висина у пространство света.

Привремени живот што на гробљу цвета
Неповратно лети испред твога носа –
Суноврат и разгон које носи коса
И незаборавак, цвеће прошлих лета.

Онда силуета брда и долина
Неприкосновених предела лелуја.
Видиш у далеком проласку олуја

Трептања што суну на небеса и на
Облаке где грми њихов алилуја
Кроз распрострањење нарушених тмина.

ДЕВИЧАНСКЕ ВЛАСТИ

Спавши са рамена површине лиже
Несагледив распон таласастих ствари
А распамећењу пламен који вари
Напрасно пронесен трепет све је ближе.

Несагледив распон таласастих ствари
Тече па с лакоћом диже се и диже
Напрасно пронесен трепет; све је ближе
Презир што при жустрим наступима жари.

Пече па с лакоћом диже се и диже
Оним чиме блуде анђели чувари
Презир што при жустрим наступима жари
И облине слапом засипа све ниже.

Оним чиме блуде анђели чувари
Јадна Аријадна миријаде ниже
И облине слапом засипа све ниже
Где расположење савршенство квари.

МЕЈДАН

Шумори кестенова луг
чијим се поприштем сија
окршај бесконачно дуг
стења са водом и чија
сенка је премрежила круг
шљунка где ништа не клија.

Плавкастозелен беочуг
около глежња се свија;
немушти нераздовојни друг
пршљене стишће а шија
пршти да капљицама дуг
источног греха искија.

Мајским пољанама на југ
гротло разјапљује змија.

ВЕЛИКАНИ

Страсти суморних спорова,
главе тучаних створова,
славе звонима лупане,

части роморних зборова,
лаве кључалих хорова,
јаве сновима чупане,

власти мраморних дворова,
траве шљунчаних корова,
мраве, песнике, жупане,

све надмашују борова
цвасти сунчаних чворова,
игличастих бокорова...

смехом тмастим над цигластим
бастионима купане.

ГАЛИЈА

*Милораду Милошевићу
и његовим исписницима
са синовском оданошћу*

Споменик

Подноси камење бело
голети прљава веша
збитог у гломазно тело
што се у тучу комеша.

Надвојводино одело
и атентатора преша –
кипар то парку на чело
крпе и таоце веша.

По бечкој мустри опело,
та црна гробљанска смеша,
притиска подручје цело
као на Ловћену плеша.

Смело и дебело дело
у болан спомен се меша,
граду врх главе је село
с Војуше, Дрима и Љеша.

Регрути

И њих, да не би целату
висили дома на клену,
него да старијем брату
ускоро буду за смену,

позваше све на плакату
да с војском у задњем трену,
с дигнутом јаком на врату,
у збег ка пучини крену.

Лимуну жутом у цвату
нек иду по сваку цену
сви ти младунци у јату
путем уз студену стену.

О Данте, на ком ћеш спрату
ставити њих у гејену,
ледених гора палату,
мочвара мрзлих домену?

Пише све то у билтену
земљака твог на терену.

Часи што бију на сату
не могу њега да прену.
Латинском шта су солдату
дечаџи у смртном сену?

Бедници гладни у блату
којима животи вену,
они што више у рату
немају куд да се дену.

Ђаци на последњем гату
у морске дрхтаје блену,
па у том течном ахату
виде над тминама мрену

и у њој свог ока зену
и страшну озбиљност њену.

Пиље у витку фрегату,
француску прелепу жену,
која по краљевском злату
сече над понором пену.

ДОШЉАК

Зато што се не надам да ћу се вратит икад...

Зато што у срамоти живјети нисам хтио,
у несносноме болу провести вијек цио,
на клупу сам у холу срушена замка сио
па сам се ко сироти накот на сунцу гријо.

Прав сам бор у љепоти Разбојне драге снио:
над Сувајом у долу поврх врела се вио;
тамо је у чистоти вишњег бездана лио
капље свјетла у смолу да би се кроз њих смијо.

Одиграо је ролу у чину што се збио,
у којем су животи страшне представе дио;
погружен на Голготи оцат је и жуч пио –
тако у ореолу тајне славе је био.

Прамцем је ка атолу морске грбине рио
последњи брод у флоти што се с божанством био;
онда су га на молу гдје се од вала скрио
оставили пилоти када је једра свио.

Како је у страхоти свеопштег слома смио
да се руга идолу кад му већ није мио?
На клупе ко у школу поносни род се збио
и нада се доброти града који је био.

ИНСПИРАЦИЈА

Слободану Вујошевићу

Као пера врх чалми
дршћу великих палми
круне;

хук над лучицом мора
мрси згурена бора
вуне.

Помисао ли лоша
дарне груднога коша
струне,

плућа се даха жедна
пуне ваздухом бедна,
пуне.

КОМБИНАТИ

Желидрагу Никчевићу

На Ђемовском пољу гњевне лозе зру,
гњи́ла зрна грозних
                        винограда мру.

Гомора и Содом познати по злу
пуше се и смрде
                        на српскоме тлу.

Прађедовске клетве чујеш ко у сну,
у дубини душе
                        и у њеном дну.

ТРОРЕЧЈЕ

Сила
пролетних крила
с лепетом била
звечи

двориштем сетних река
на ушћу века
мога.

С лепотом
што животом
жеже па потом
лечи

тоне
док бомбе звоне
у сутон на дну кога

навлаж се згража
плажа
где жабља стража
кречи

и водом
жди под сводом
вивчији звиждук с лога.

Сплавом
плове у плавом
над мојом главом
речи

а с платна стрељач пази
куд гази
ратна нога.

ОПСАДА

Док је стихија слика испред трonoшца текла
опседнута је лудо крахом у стиху рекла:
„Чудо кад се толика мука у земљи стекла,
право правцато чудо да није одмах клекла.”

Свуд су сиренске тужбе тронуте на скончању
и с маха на мах врења врх јарбола у грању,
а с појасом спасења посада је у стању
да бди док трају службе водама на венчању.

Вечност белoга стења на рочишту крај рта
носи прекорачења мостова где се крта
кула опире треску са страхом на дну врта
и Архимед у песку ендоморфизме црта.

ПОД АКРОПОЉЕМ

Одлазак

Време још није истекло
а ми већ ето бродимо.

Мутном ширином фисонском
с платнима снова распетим
пођосмо с Периволије
троструким краком утока.

Велико вртно острво
плови у рајском бусењу
сенкама стене Кавлијске
по димовима ограшја.

Озарен величанствено
презривим сјајем запада
прострти град на обронку
поражен у висинама,

с кулама које пониру,
венцима који падају,

покрива немо пепео
трептајем и белинама
пропасти мајских кестена,
свечаних киша цветова,

незаборавних радости.

Даљина

Изнад видика осташе
маглени плави брегови,
упорне суре врлети,
тамо далеко к морима.

Небо у амбис силази
стаклима сребра ливеног
да се у њима огледа.

С оне су стране водене
бескрајне мрачне површи,
подножја тврдых градова,
светлости које севају.

Пролећу друмом авети.

Туђина

Понели смо под кожама
запете струне живаца
да их на некој обали
стежемо клином врбовим,
седнемо ли да плачемо.

Морамо да се вратимо.

Силна пространства пустињска,
огромно подрхтавање
у океанском плутању,

бестидни чемер забава,
жене са псећим главама,
осмеси зуба стиснутих,
изрази неразумљиви,

бесконечно одлагање,
вечита јутром дизања,
вечито платна склапање,

никаква смисла немају
кад смо из врта прогнани.

Дрво

Божанска верна обличја
првобитнога насеља.

Скривени корен рађања,
насушно стабло рашћења,
утешне крошње старења.
Живот је један једини.

Птице њим круже веселе.
Све док у лишћу борави
душа ће да заборави
шта је од плода узела.

Некад се враћа истина,
слабашан пој у вечери,
исконски мирис танани.

Стазу ка правом живљењу
памтимо кад се надамо.
Иначе пут је препречен,
тамо и амо вије се
пламен од мача стражарског.

Засењени у бежању
горњи град неће видети.

Кућа

Тројинска здања премудра.
Дубоки темељ камени,
описан зид с писменима,
високи кров над стубовљем.

Песма о дому једином.
Диже се белим стенама
с бедема врло слављених
храм у небеса отворен.

Имају ласте обичај
с крицима да се враћају,
гнездима земље дробљиве,
опустошења мрзости.

Дрвен је капак разваљен
јамама кућних очију.
Прагови, врата, басамци,
зјапе у лица облачна.

Хрпе усахлих листова
станове испуњавају.
Несносан смрад и гадови.
Гране на тлу су сломљене.
Узалуд сунца сијају.

С дрвета бледе скидају
лешеве погубљеничке.
Огњиштем дрводељчевим
светле дечаштва спомени.

Ископина

Прастари сјајни градови,
толико пута рушени,
само још темељ имају.

Земља се с пажњом разгрће
људи да врло учени
попишу сваку трунчицу,
све што је могло остати.

Налазе копче, новчиће,
тумаче знаке случајне.

Целу фигуру пронађу
девојке с плаштом змијињим
која обара дивове.
Као сан што се надноси.

Lyrique ithaquoise

*Afin que la douceur de ta langue natale
puisse te contenter
tu as dû sillonner l'immensité profonde
jusqu'aux confins du monde
où en rêve le bruit de tes pas est passé.*

Итачанска лирика

Да би те лепота твоје родне земље
могла да задовољи
ваљало је да огромни бездан свету пропутујеш
до пограничних подручја
где су у сну прошли звуци твојих стопа.

САДРЖАЈ

ПОД ГОРЊИМ ГРАДОМ 7

Ушће 9

Врт 10

Извор 11

Редут 12

Капија 13

Мунаре 14

Турбе 15

Царство 16

Сужањ 17

Полијелеј 18

Помен 19

Светиња 20

КРАЈ ВАКУФА 21

У СЕНЦИ 23

Шумски венац 25

Морски венац 26

Речни венац 27

ЗНАМЕЊА СОНЕТА 28

ДЕВИЧАНСКЕ ВЛАСТИ 29

МЕЈДАН 30

ВЕЛИКАНИ 31

ГАЛИЈА	33
<i>Споменик</i>	35
<i>Регрути</i>	36
ДОШЉАК	39
ИНСПИРАЦИЈА	41
КОМБИНАТИ	42
ТРОРЕЧЈЕ	43
ОПСАДА	45
ПОД АКРОПОЉЕМ	47
<i>Одлазак</i>	49
<i>Даљина</i>	51
<i>Туђина</i>	52
<i>Дрво</i>	53
<i>Кућа</i>	55
<i>Ископина</i>	57
Lyrique ithaquoise, <i>Итачанска лирика</i>	59